

**K o n c e p c i a
vedeckovýskumnej činnosti
Slovenského technického múzea**

O b s a h

1.	Úvod	3
2.	Súčasný stav a identifikácia problémov pri výkone vedeckovýskumnej činnosti v STM	3
3.	Návrhy opatrení	8
	3.1 Ciele vedeckovýskumnej činnosti STM	8
	3.2 Organizácia vedeckovýskumnej práce	9
	3.3 Personálne zabezpečenie vedeckovýskumnej činnosti	10
	3.4 Financovanie vedeckovýskumnej činnosti	10
4.	Záver	10

1. Úvod

V súlade so zriaďovacou listinou č. MK-1426/2010-10/5882, vydanou Ministerstvom kultúry SR dňa 1. mája 2010, vykonáva Slovenské technické múzeum (STM) odborné múzejné činnosti, ktorých spoločným cieľom je komplexná dokumentácia dejín vedy a techniky, výroby, priemyslu a dopravy v Slovenskej republike. Svoje odborné aktivity zameriava aj na dokumentáciu podielu Slovenska a jeho osobností na rozvoji svetovej vedy a techniky ako súčasť národného kultúrneho dedičstva. Získavanie, zhodnocovanie, ochrana a všestranné využívanie zbierkových predmetov, zbierok a dokumentačných materiálov viažucich sa k danej problematike je realizované na základe prieskumu a vedeckého výskumu.

STM dlhodobo deklaruje výkon vedeckého výskumu vykonávaného za účelom adekvátnej úrovne odborných múzejných činností. V súvislosti s legislatívnymi zmenami, týkajúcimi sa výkonu výskumu a vývoja¹, hodnotenia spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj², stimulmi pre výskum a vývoj³, ako aj prijatím materiálu Strategické nastavenie rozvoja sústavy múzeí a galérií v SR v rokoch 2013 – 2018, STM pristúpilo k prehodnoteniu nastavení svojej doterajšej vedeckovýskumnej činnosti, ktorého výsledkom je tento koncepčný materiál. Zámerom je definovanie hlavných cieľov vedeckého výskumu realizovaného v STM v dlhodobom a strednodobom horizonte, ako aj návrhov opatrení v organizačnom, personálnom a finančnom zabezpečení tejto činnosti. Predpokladá sa, že na tento materiál budú každoročne nadväzovať Plány vedeckovýskumnej činnosti STM definujúce ciele vedeckého výskumu v krátkodobom horizonte.

2. Súčasný stav a identifikácia problémov pri výkone vedeckovýskumnej činnosti v STM

Na základe legislatívnych zmien a podľa výnosu MŠ SR z 15. mája 2009, požiadalo STM v roku 2011 o zhodnotenie spôsobilosti na vykonávanie výskumu a vývoja. Osvedčenie o spôsobilosti STM vykonávať výskum a vývoj bolo vydané 24. 10. 2011 Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, s platnosťou 6 rokov odo dňa vydania.

Vychádzajúc z prehľadu riešených vedeckovýskumných úloh (Tab. 2) sú poznatky nadobudnuté pri vedeckom výskume v podmienkach STM využívané pri:

- nadobúdanie zbierkových predmetov,
- využití ich vedeckej, historickej a kultúrnej hodnoty zbierkových predmetov pri tvorbe prezentačných výstupov, najmä v expozičnej a výstavnej tvorbe,
- formovaní a rozvoji nových poznatkov a informácií z oblasti vývoja vedy a techniky, výroby, priemyslu a dopravy ako súčasť vedomostného systému múzea.

Práce vedeckej povahy realizovanej v STM sa orientujú na problematiku korešpondujúcu s dokumentovaným vývojom technických odborov a vybraných prírodovedných odborov /viď Tab. 1/. Vo svojej podstate na výskumnú činnosť nadväzujú všetky činnosti, ktoré priamo súvisia so zbierkovým fondom. Realizovaný je teda **primárny múzejný výskum**, ktorého cieľom je získavanie zbierkových predmetov a systematické budovanie zbierkového fondu.

Ďalšou oblasťou vedeckovýskumnej činnosti je **zhodnocovanie zbierkových predmetov**, konkrétne ich vedeckej, historickej, kultúrnej hodnoty v kontexte s ich vznikom, výrobou, používaním, ako aj využívaním už v polohe súčastí zbierkového fondu v múzeu. V tomto prípade ide o výskum

vzťahových súvislostí v rámci pôvodnej reality skúmaných artefaktov, ako aj vzťahových súvislostí medzi nimi už v polohe zbierkových predmetov.

Vedeckovýskumná činnosť v STM je realizovaná kurátormi zbierok s VŠ vzdelaním formou interných vedeckovýskumných úloh. Plánovanie zámerov v oblasti vedeckého výskumu je úzko orientované na záber odborov dokumentovaných STM a tematika navrhnutých úloh podlieha posúdeniu Vedeckej rady, poradného orgánu generálneho riaditeľa STM, zriadenej k 1. 1. 2002. Obvyklá je vstupná oponentúra, resp. posúdenie oslovenými expertami a záverečná oponentúra na konci riešenia spojená s kontrolou naplnenia cieľov. Doba riešenia sa, v závislosti od náročnosti spracovania témy, pohybuje v rozmedzí 1 – 3 roky. Finančné zabezpečenie výkonu vedeckovýskumnej činnosti nie je striktno osobitne rozpočtované, v prevažnej väčšine podliehajú definované finančné potreby viacnásobnému prehodnocovaniu zo strany vedenia STM.

Tab. 1 Systém zbierkového fondu STM a personálne zabezpečenie kurately /označené farebne/.
Stav k 30. 6. 2013

ZBIERKA	PODODBOR	KURATELA / VZDELANIE
Hutníctvo		VŠ
Kováčstvo		ÚSO
Polygrafia		VŠ
Vodohospodárstvo		
Stavebníctvo		
Strojárstvo	všeobecné strojárstvo	
	energetika	
	textilné stroje	
Kancelárske stroje		ÚSO
Doprava	doprava železničná	ÚSO
	automobilová	
Letectvo a letecká technika		VŠ
Elektrotechnika	dorozumievacia technika	VŠ
	domáca technika	
	výpočtová technika	
Hodinárstvo		VŠ
Fotografická a kinematografická technika		
Fotografická a kinematografická technika Múzeum Medzev		
Baníctvo		VŠ
Geodézia a kartografia		
Fyzika		VŠ
Chémia		
Astronómia		ÚSO
Priemyselný dizajn		VŠ
Rôzne		

Tab. 2 Výber riešených vedeckovýskumných úloh v období 1985 - 2013

HUTNÍCTVO, KOVÁČSTVO			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Zbierky umeleckého kováčstva a zámočníctva v múzeách na Slovensku	Tajkov P.	1985	štúdia
Zlievárenská technika a technológia v slovenských železiarňach v 19. storočí s osobitným zreteľom na prínos kuplových pecí Greinerovej konštrukcie	Šarudyová M.	1992	štúdia
Súčasná technológia výroby v zlievárňach na Slovensku v zbierkovom fonde STM Košice	Petrík J.	1992	štúdia
Múzejná dokumentácia liatinových kachlí a mažiarov	Petrík J.	1993	štúdia
Prezentácia slovenských hutníckych podnikov na priemyselných a hospod. výstavách v období Rakúsko-Uhorskej monarchie	Šarudyová M.	1994	štúdia
Zbierkový fond žehličiek vo fonde STM z hľadiska technológie výroby	Petrík J.	1994	štúdia
Liatinové úžitkové výrobky v zbierkach STM	Petrík J.	1995	štúdia
Počiatky zavádzania technológií výroby rúr v železiarňach na území Slovenska	Šarudyová M.	1995	štúdia
Dokumentácia hutníctva a kováčstva v zbierkach múzeí na Slovensku	Lobodová D.	2007	štúdia
História metalurgie od prvopočiatkov do konca 18. storočia (podklady pre sfw spracovanie)	Lobodová D.	2013	iné

STROJÁRSTVO			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Výrobné stroje a zariadenie strojárskeho technologického procesu v zbierkach múzeí na Slovensku	Bernát J.	1990	štúdia
Vývoj strojníckych fakúlt na vysokých školách technických na Slovensku /Technická univerzita Košice/	Znamenáček J.	1991	štúdia
Vývoj výrobných strojov na Slovensku II.	Bernát J.	1993	štúdia
Vývoj výrobných strojov na Slovensku III. /Meranie/	Bernát J.	1994	štúdia
Účasť výrobcov obrábacích strojov na Slovensku na domácich a zahraničných výstavách, získané uznania a ocenenia	Bernát J.	1995	štúdia
Pôsobenie Aurela Stodolu vo Švajčiarsku a bibliografia jeho vedeckých prác	Bernát J.	1997	štúdia
Počiatky letectva a leteckej techniky na Slovensku I.	Bernát J.	1999	štúdia / scenár
Vývoj a výroba priemyselných robotov na Slovensku	Hako M.	2004	štúdia
Zbierkové predmety technických a exaktných disciplín v iných múzeách na Slovensku – Dokumentácia strojárstva v zbierkach múzeí na Slovensku	Hako M.	2007	štúdia
Továrň na stroje a železolejareň Karol Poledniak	Hako M.	2010	štúdia

BANÍCTVO			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Záchranárska technika v zbierkach múzeí na Slovensku	Magula R.	1990	štúdia
Banské svietidlá v múzeách na Slovensku	Magula R.	1990	publikácia
Výstuže banských priestorov v rudných baniach východného Slovenska v rokoch 1867 až 1945	Magula R.	1992	štúdia
História ťažby drahého opálu v minulosti na Dubníku	Magula R.	1993	štúdia
Nemechanické rozpojovanie v rudných baniach na Slovensku	Magula R.	1994	štúdia
Vetranie v rudných baniach východného Slovenska v rokoch 1850 až 1938	Magula R.	1995	štúdia
História ťažby železných rúd v revíre Dobšiná – Mlynky v rokoch 1830 - 1970	Magula R.	1998	štúdia
Z histórie baníctva v Bindte v rokoch 1856 – 1938	Magula R.	1999	štúdia

ELEKTROTECHNIKA			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Podiel Slovenska na rozvoji televíznej techniky v Československu	Leco L.	1991	štúdia
Prehľad vývoja elektroenergetických prístrojov na Slovensku	Roman J.	2002	štúdia
Elektrické spotrebiče vo fondoch múzeí na Slovensku	Roman J.	2007	štúdia
Vývoj a dokumentácia rozhlasovej a televíznej techniky na Slovensku	Roman J.	2010	štúdia

GEODÉZIA			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Vývoj nivelačných prístrojov s osobitným dôrazom na vyhodnotenie zbierkového fondu Slovenského technického múzea v Košiciach	Jaremová D.	1991	štúdia
Vývoj teodolitov a ich zastúpenie v zbierkovom fonde geodetického oddelenia múzea. Vývoj teodolitov za obdobie rokov 1790 – 1918.	Jaremová D.	1992	štúdia
Vývoj teodolitov a ich zastúpenie v zbierkovom fonde geodetického oddelenia múzea. Vývoj teodolitov za obdobie rokov 1918 až súčasnosť.	Jaremová D.	1993	štúdia
Kartografia a jej vývoj na Slovensku od najstarších čias po súčasnosť	Jaremová D.	1994	štúdia

Samuel Mikovíni – zakladateľ slovenskej kartografie	Jaremová D.	1995	štúdia
Vybrané významné osobnosti z geodézie a kartografie pôsobiace v minulosti na Slovensku	Jaremová D.	1996	štúdia
Najvýznamnejšie banské lokality na Slovensku a ich múzejná dokumentácia v STM	Jaremová D.	2000	štúdia
Rozvoj kartografie na Slovensku z aspektu zhotovovania máp	Jaremová D.	2001	štúdia
Plk. Ján Lipský 1766 – 1826. Život a dielo významného slovenského kartografa	Jaremová D.	2002	štúdia / scenár
Mapy a plány vo fondoch múzeí na Slovensku	Jaremová D.	2007	štúdia
Vývoj geodetickej techniky v zbierkovom fonde Slovenského technického múzea	Jaremová D.	2010	publikácia

HODINÁRSTVO			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Tradície hodinárstva a výroby hodín na Slovensku	Jamnická M.	1992	štúdia
Vývoj hodinárskej techniky s osobitným zreteľom na vreckové hodinky vo fonde STM	Jamnická M.	1994	štúdia
Vývoj výroby vežových hodín a ich dokumentácia v múzeách na Slovensku	Jamnická M.	1995	štúdia
Vývoj nástenných hodín s osobitným zreteľom na zhodnotenie zbierkového fondu hodinárstva	Jamnická M.	1998	štúdia
Dejinný vývoj stolových hodín a ich múzejná dokumentácia v STM	Jamnická M.	1999	štúdia
Nástroje, prístroje a pomôcky v hodinárstve a ich múzejná dokumentácia	Jamnická M.	2000	štúdia
Náramkové a vreckové hodinky v zbierkach STM	Jamnická M.	2001	štúdia
Hodinárska technika vo fondoch múzeí na Slovensku	Gazárek M.	2007	štúdia

DOPRAVA, LETECTVO			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Výskumná úloha o histórii cestného hospodárstva	Chrapčiaková V.	1996	štúdia
História, vývoj a konštrukcie leteckých prúdových motorov	Hájek M. – Ondreják P.	2010	štúdia
Vývoj a výroba leteckých piestových motorov v Československu, Českej a Slovenskej republike	Hájek M. – Ondreják P.	2013	štúdia / publikácia

PRIEMYSELNÝ DIZAJN			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Vývoj priemyselného dizajnu na Slovensku v období rokov 1918 – 1990	Klíma L.	1997	štúdia
Uplatňovanie priemyselného dizajnu pri konštrukcii výrobných strojov na Slovensku	Klíma L.	2000	štúdia
Uplatňovanie priemyselného dizajnu v odbore zdravotníckej techniky na Slovensku	Klíma L.	2002	štúdia
Dokumentácia vedy a techniky v múzeách na Slovensku „Dizajn bakelitu v zbierkovom fonde STM“	Klíma L.	2007	štúdia
Dejiny priemyselného dizajnu na Slovensku v 50. – 70. rokoch 20. storočia	Klíma L.	2010	štúdia

FOTO-KINO			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Múzejná dokumentácia priekopníckej činnosti bratov Vančovcov v oblasti fotografickej, reprodukčnej a kinematografickej techniky a optiky	Hetmánek J.	1995	štúdia / scenár
Vývoj konštrukcie fotoaparátu s osobitným prínosom Bohumila Vanču	Hetmánek J.	1997	štúdia
Zastúpenie československej fotografickej techniky vo fonde STM	Majerník M. – Klíma L.	2011	štúdia

FYZIKA, ASTRONÓMIA			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Dejiny fyziky na Slovensku od polovice 19. storočia po súčasnosť	Belešová J. /Mešterová/	1985	štúdia
Vývoj optických prístrojov a ich múzejná dokumentácia v STM	Konkol' P.	1991	štúdia
Dĺžkové a objemové meradlá v zbierkovom fonde STM v konfrontácii so zbierkami ostatných múzeí na Slovensku	Mešterová J.	1992	štúdia
Dokumentácia vývoja astronómie a astronomickej techniky v podmienkach Slovenského technického múzea	Mešterová J.	1993	štúdia
Vývoj meteorológie na Slovensku a meteorologické prístroje v zbierkovom fonde STM	Mešterová J.	1994	štúdia
Prístroje a učebné pomôcky z oblasti akustiky, nachádzajúce sa v zbierkovom fonde STM	Mešterová J.	1997	štúdia
Historický vývoj optických prístrojov z pohľadu zhodnotenia zbierkového fondu	Mešterová J.	1998	štúdia

fyziky a astronómie			
Vedecké prístroje 19. storočia a ich zastúpenie v zbierkovom fonde STM	Mešterová J.	2000	štúdia
Fyzikálne pomôcky 19. storočia používané v školách na Slovensku	Mešterová J.	2001	štúdia
Technické prostriedky výuky fyziky na školách na Slovensku v minulosti a súčasnosti	Mešterová J.	2002	štúdia
Vedecké prístroje v múzeách na Slovensku z oblasti fyziky, chémie, astronómie	Mešterová J.	2003-2007	štúdia

CHÉMIA			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Vývoj chemického priemyslu a výskumno-vývojovej základne na Slovensku od roku 1918 po súčasnosť	Javnický Š.	1985	štúdia
Absorbčná spektrálna analýza a jej múzejná dokumentácia	Polačková A.	1990	štúdia
Vývoj chémie v potravinárskom priemysle na Slovensku. Vývoj technológie výroby liehu na Slovensku od r. 1848 do r. 1945	Gonzúrová N.	1994	štúdia
Tradície výroby piva na Slovensku	Gonzúrová N.	1995	štúdia
Vývoj technológie výroby cukru a významné osobnosti v oblasti cukrovarníctva na Slovensku	Gonzúrová N.	1997	štúdia
Z dejín chemického priemyslu v rokoch 1918 – 1945	Javnický Š.	1999	štúdia / scenár
Dejiny chémie a chemický priemysel na Slovensku	Mešterová J.	2010	scenár

INÁ TEMATIKA			
VVÚ	Riešitelia	Trvanie / ukončenie	Výstup
Slovník historicko-technických pojmov	Žakarovská a kol.	2012	publikácia
Interaktívne exponáty pre Vedecko-technické centrum pre deti a mládež – strojárstvo, energetika, elektrotechnika, fyzika	Roman J. Hako M. Mešterová J.	2013	scenár

Tab. 3 Financovanie vedeckovýskumnej činnosti v STM

Rok	2009	2010	2011	2012	2013 / 1.polrok
Vynaložené financie v EUR	560	11 500*	1 500	823	1 263

* z toho 10 000 prepress a tlač publikácie

Ako z uvedených prehľadov vyplýva, vedeckovýskumné úlohy sa orientujú na čiastkovú problematiku v rámci v STM dokumentovaných odborov. V niektorých prípadoch, aj na základe definovaných výstupov a v porovnaní s výsledkami akvizičnej, expozičnej, edičnej a publikačnej činnosti STM v nasledujúcom období, možno pochybovať o reálnej využiteľnosti, či uplatniteľnosti výstupov riešených tém.

V rámci vedeckovýskumnej činnosti STM sa neobjavujú témy zamerané na výskum publika, resp. používateľa múzejných produktov, ani výskum orientovaný na odborné ošetrovanie zbierkových predmetov.

Problémom sa javí tiež personálne zabezpečenie výkonu vedeckovýskumnej činnosti. Riešením VVÚ sú poverení kurátori zbierok s dosiahnutým VŠ vzdelaním II. stupňa. Avšak v súčasnom období / k 30. 6. 2013/ je kuratela 4, obsahovo hodnotných a v systéme fondu STM podstatných zbierok zabezpečovaná odbornými pracovníkmi s ÚSO vzdelaním.

Náklady na vedeckovýskumnú činnosť predstavujú náklady na cestovné, nákup literatúry, v rokoch 2010 /10 000 Eur/ a 2013 /996 Eur/ náklady na edičný výstup riešených vedeckovýskumných úloh.

3. Návrhy opatrení

Realizácia vedeckovýskumnej činnosti tvorí jeden zo základných predpokladov pre výkon odborných múzejných činností na požadovanej úrovni. Je nepostrádateľnou pre identifikáciu potenciálnych zbierkových predmetov a následne vyvíjanie systematickej akvizičnej činnosti, pri určovaní systému zbierkového fondu, pri samotnom odbornom opisovaní zbierkových predmetov a ich vedeckom zhodnocovaní, a samozrejme následne využití ich informačného potenciálu a vedeckej, kultúrnej, historickej hodnoty v prezentačnej činnosti rôznych foriem.

Pre udržateľnosť a ďalší rozvoj vedeckovýskumnej činnosti STM je potrebné formalizovať a zjednotiť výkon vedeckovýskumnej práce v STM, určiť prioritné ciele a očakávané výstupy vedeckovýskumných úloh.

Nasledovné definovanie cieľov a návrhy opatrení v organizácii, personálnom a finančnom zabezpečení vedeckovýskumnej činnosti možno považovať za účinné nástroje pre zvýšenie úrovne a vytvorenie predpokladov pre ďalší rozvoj vedeckej a výskumnej činnosti v STM:

3.1 Ciele vedeckovýskumnej činnosti STM

Hlavným cieľom vedeckovýskumnej činnosti realizovanej múzeom, tak ako definuje Zákon č. 26/2009 o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (Čl. 1 § 14), je:

- nadobúdanie zbierkových predmetov (resp. prínos primárneho výskumu pre ďalšiu akvizičnú činnosť)
- vedecké skúmanie zbierkových predmetov a zbierok a využívanie ich vedeckej hodnoty na poznávanie prírody a hospodárskeho, politického, spoločenského a kultúrneho vývoja spoločnosti,
- skúmanie postupov a metód pri odbornom ošetrovaní zbierkových predmetov,
- prinášanie a rozvíjanie nových poznatkov ako informácií ako súčasť vedomostného systému múzea.

Ciele vedeckovýskumnej činnosti STM v dlhodobom horizonte

V kontexte so svojou špecializáciou by STM svoju vedeckovýskumnú činnosť **v dlhodobom horizonte** prioritne malo zameriavať na:

- formovanie poznatkov o dejinách a historickom vývoji v múzeu sledovaných technických a vybraných prírodovedných odborov, aj s využitím pre prehodnocovanie existujúceho systému zbierkového fondu,
- výskum dejín a vývoja vedy a techniky, výroby, priemyslu a dopravy nie ako izolovaných odborov, ale v kontexte s vývojom celej spoločnosti,
- prieskum a vedecký výskum identifikovaných predmetov s informačným potenciálom a vedeckou, historickou, kultúrnou, resp. výpovednou hodnotou o dokumentovanej skutočnosti s následným využitím ich výsledkov pri systematickom budovaní zbierkového fondu,
- vedecké skúmanie predmetov kultúrnej hodnoty už v polohe zbierkových predmetov – ich zhodnocovanie s cieľom ďalšieho, prioritne prezentačného využitia.

Ciele vedeckovýskumnej činnosti STM v strednodobom horizonte

Strednodobé ciele vedeckovýskumnej činnosti sú v úzkom prepojení so zámermi akvizičnej a prezentačnej činnosti v rovnakom časovom výhľade:

- vedecký výskum dejín a vývoja odborov hutníctvo, baníctvo, strojárstvo, elektrotechnika, energetika, doprava /železničná a automobilová/, letectvo, fotografická a kinematografická technika najmä v období od 20. storočia po súčasnosť s dôrazom na identifikovanie významných medzníkov a dostupných autentických hmotných dokladov – symbolov daných skutočnosťami, ako podklad pre akvizičnú činnosť i následné prípadné zmeny systému zbierkového fondu STM,
- výskum zameraný na vývoj a metódy geodézie, kartografie, metódy statického a dynamického záznamu obrazu a v rámci sledovanej problematiky vyvinutých technických prostriedkov, opäť s dôrazom na 20. storočie až súčasnosť,
- vytipovanie hlavných smerov vývoja vybraných prírodných vied – fyzika, chémia, astronómia a selekcia potenciálnych hmotných dokladov – symbolov dokumentovaných skutočnosťami s možnosťou ich nadobudnutia a uchovania ako múzejných zbierkových predmetov, prioritne prístrojovej techniky,
- výskum publika, vrátane potenciálnych návštevníkov, STM.

Stanovenie konkrétnych cieľov vedeckovýskumnej činnosti v krátkodobom horizonte podrobovať prísnemu prehodnoteniu, vyvarovať sa duplicitných a multiplicitných tematických zadaní. Tematiku, ako aj formu výstupu vedeckovýskumnej úlohy voliť s ohľadom na jej reálnu využiteľnosť.

Aj s ohľadom na spoločnú minulosť pri stanovovaní zámerov a cieľov konkrétnych vedeckovýskumných úloh komunikovať a spolupracovať s partnerskými technickými múzeami v Českej republike.

Nevyhnutná je tiež intenzívnejšia spolupráca s externými špecialistami, odborníkmi v danej oblasti.

3.2 Organizácia vedeckovýskumnej práce

- Definovať a pravidelne v ročných intervaloch aktualizovať plán vedeckovýskumnej činnosti v súlade so špecializáciou STM, ako aj v kontexte so zámermi a cieľmi odborných múzejných činností (budovanie a prehodnocovanie systému ZF, prezentačná činnosť, odborná ochrana ZP).
- Vypracovať interný metodický materiál pre výkon vedeckovýskumnej činnosti v STM.
- Zastrešiť vedeckovýskumnú činnosť v plnom rozsahu prostredníctvom v organizačnej štruktúre STM vyčleneným referátom (Kabinet pre dejiny vedy a techniky pri DVVaT I.), s kompetenciami pre koordináciu a zabezpečenie formálnych náležitostí vedeckovýskumnej činnosti, evidenciu, archiváciu a zabezpečenie verejného sprístupňovanie výstupov riešených vedeckovýskumných úloh.
- Realizovať pravidelný prieskum a aktualizáciu potenciálnych možností finančného pokrytia nárokov vedeckovýskumných projektov STM.
- Zaviesť recenznú prax (vedecký redaktor, lektori) pri vedeckých edičných výstupoch.
- Prioritne vykonávať primárny múzejný výskum, pokúsiť sa o medziodborové vedeckovýskumné úlohy, prípadne presah do iných, v STM dokumentovaných odborov.
- Usilovať o spoločné vedeckovýskumné projekty multiodborové, medziinštitucionálne (múzejné prostredie, akademické prostredie).
- Zvýšiť podiel výstupov, aj čiastkových, z vedeckovýskumnej činnosti v edičnej a publikačnej činnosti.
- Prepojiť vedeckovýskumnú činnosť s odbornou metodickou činnosťou realizovanou múzeom, prípadne realizovanou v spolupráci, prioritne s múzeami s rovnakou alebo podobnou špecializáciou (konferencie, sympóziá, semináre, kolokviá, diskusie atď.).
-

3.3 Personálne zabezpečenie vedeckovýskumnej činnosti

- Zvýšiť kredibilitu STM - motivovať odborných pracovníkov STM poverených výkonom vedeckého výskumu pre zvýšenie kvalifikácie (vedecká kvalifikačný stupeň IIb – základná tvorivá spôsobilosť).
- Zvýšiť podiel participácie externých spolupracovníkov STM na riešení vedeckovýskumných úloh.
- Zapojiť do riešenia vedeckovýskumných úloh, resp. výskumných úloh, v polohe spoluriešiteľstva aj kurátorov s ÚSO vzdelaním.
- Výkon vedeckého výskumu premietnuť do finančného ohodnotenia kurátorov,
  - pri realizácii primárneho výskumu (východisko pre akvizičnú činnosť) v tarifnom plate, zaradenie podľa Katalógu pracovných činností v rezorte kultúry⁴:
„kurátor I“ - platová trieda 10.08.7.1.02 /VŠ I. st., resp. ÚSO/,
„kurátor II“ – platová trieda 10.09.8.06 /VŠ/,
pri spoluúčasti na riešení zadaných vedeckovýskumných úloh zároveň v pohyblivej zložke mzdy (príplatok),
  - pri realizácii vedeckovýskumných úloh v rámci regiónu pôsobnosti múzea a vedeckovýskumných úloh nadregionálneho charakteru v tarifnom plate, zaradenie podľa Katalógu pracovných činností v rezorte kultúry:
„kurátor IV“ – platová trieda 10.11.10,
„kurátor V“ – platová trieda 10.12.06.

3.4 Financovanie vedeckovýskumnej činnosti

- V rozpočte STM záväzne vyčleniť výdavky na realizáciu vedeckovýskumnej činnosti a štvrtročne vyhodnocovať ich čerpanie.
- Pri financovaní vedeckovýskumnej činnosti z prostriedkov STM stanoviť oprávnené výdavky a ich limity v závislosti od náročnosti a významu riešeného vedeckého výskumu.
- Realizovať pravidelný prieskum a aktualizáciu potenciálnych možností finančného pokrytia nárokov vedeckovýskumných projektov STM.
- Podľa možností sa uchádzať o stimuly pre výskum a vývoj, využívať možnosti grantových systémov, najmä:
  - Agentúra pre podporu výskumu a vývoja (APVV),
  - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (projekty VEGA),
  - Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky,
  - Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ (ASFEU),
  - Úrad vlády Slovenskej republiky,
  - Štrukturálne fondy Európskej únie - Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRD/ERDF) a Európsky sociálny fond (ESF),
  - Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus,
  - Kultúrny kontaktný bod v Bratislave,
  - Medzinárodný vyšehradský fond ai.

4. Záver

Vedeckovýskumná činnosť v múzeu je nevyhnutným predpokladom pre výkon odborných múzejných činností na požadovanej úrovni. Realizácia primárneho výskumu priamo podmieňuje aktívnu selekciu potenciálnych zbierkových predmetov, a teda následne systematické budovanie zbierkového fondu – základu múzejnej inštitúcie. Rovnako dôležitý je výskum predmetov kultúrnej hodnoty už v polohe

zbierkových predmetov a zhodnocovanie ich vedeckej, historickej, kultúrnej hodnoty a následne využitie ich informačného potenciálu v prezentačnej činnosti múzea.

Aj v súvislosti so zmenami slovenskej legislatívy týkajúcimi sa výkonu výskumu a vývoja, hodnotenia spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj, stimulov pre výskum a vývoj, a zároveň v súvislosti s prioritami smerovania realizácie štátnej kultúrnej politiky v oblasti múzeí a galérií do roku 2018 Slovenské technické múzeum prehodnotilo svoj doterajší výkon vedeckovýskumnej činnosti. Výsledkom je tento koncepčný materiál, ktorý definuje hlavné ciele vedeckého výskumu v dlhodobom a strednodobom horizonte. Zároveň navrhuje konkrétne opatrenia v organizácii, personálnom a finančnom zabezpečení tejto činnosti.

V Košiciach, 22. 7. 2013

Navrhuje: Mgr. Zuzana Šullová
námestník GR STM
pre odbornú činnosť

Schválil: Ing. Eugen Labanič
generálny riaditeľ

---

¹ Zákon č. 40/2011 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 233/2008 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² Výnos Ministerstva školstva Slovenskej republiky z 15. mája 2009 č. CD-2009-20239/4722-1:11 o spôsobe a postupe hodnotenia spôsobilosti osôb na vykonávanie výskumu a vývoja

³ Zákon č. 185/2009 o stimuloch pre výskum a vývoj a o doplnení zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

⁴ <http://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dokumenty/katalog-pracovnych-cinnosti-184.html>